

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет прикладних наук (Литва)
Інститут транспорту та телекомунікацій (Латвія)
«1 грудня 1918 р.» Університет Альба Юлія (Румунія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Луцький національний технічний університет
Одеський національний економічний університет
Головне управління Державної казначейської служби України у Полтавській області

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали V Міжнародної науково-практичної
конференції**

23 листопада 2023 р.

Полтава
2023

УДК 336.7 (06)
М.34

Редакційна колегія:

С. В. Онищенко, д.е.н., професор, директор навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права; С. Б. Єгоричева, д.е.н., професор; В. А. Кулик, д.е.н., професор; Л. О. Птащенко, д.е.н., професор; О. С. Вовченко, к.е.н., доцент; Л. А. Свистун, к.е.н., доцент; Ю. С. Худолій, к.е.н., доцент.

М.34 Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 23 листопада 2023 р. Полтава: НУПП, 2023. 151 с.

ISBN 978-966-616-184-3

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглядаються актуальні проблеми та перспективи розвитку економічних відносин на ринку фінансових послуг у контексті світового досвіду та українських реалій; теоретичні та методичні аспекти забезпечення безпеки фінансового ринку України в умовах нестабільного економічного середовища; шляхи та методи управління фінансами суб'єктів підприємництва; проблеми обліку і оподаткування підприємств; сучасні тенденції та проблеми грошово-кредитного ринку України.

Участь у конференції взяли науковці та практики з Баку, Бамберга, Сучави, Таллінна, Берегового, Вінниці, Донецька, Житомира, Ірпеня, Києва, Луцька, Одеси, Полтави, Сум, Ужгорода.

Призначений для фахівців фінансового ринку, працівників фінансової сфери, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 336.7 (06)

ISBN 978-966-616-184-3

© Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка

Слинько Ярослава Володимирівна,

студентка

Науковий керівник: Глушко Аліна Дмитрівна, к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(Україна)

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан став найбільшим викликом для бізнесу в Україні за останні роки. У таких умовах важливо мати гнучкі інструменти підтримки функціонування суб'єктів підприємництва як основи національної економіки. Доцільно виділити ряд грошово-кредитних інструментів, які можуть бути використані в умовах воєнного стану.

1. Гарантії держави. Уряд може надавати гарантії для кредитів, наданих підприємствам в умовах війни. Це допомагає знизити ризики для банків та стимулює їх надавати кредити під більш вигідними умовами.

2. Субсидії і субвенції. Держава може виділяти фінансову допомогу для компенсації втрат і стабілізації фінансового стану підприємств. Це може включати фінансування витрат на оплату праці, комунальних послуг або пільгові кредити.

3. Регулювання ліквідності. Центральний банк може впроваджувати програми підтримки ліквідності, забезпечуючи банкам доступ до додаткових ресурсів для підтримки платежів та кредитування бізнесу.

4. Фіскальна політика. З метою підтримки бізнесу в умовах воєнного стану доцільно знизити ставки податків, ввести податкові пільги, мораторій на проведення перевірок контролюючими органами.

5. Регулювання цін. Для запобігання необґрунтованому підвищенню цін та забезпечення доступності необхідних товарів для населення може використовуватися фіксація цін на певні товари і послуги.

З початку війни в Україні впроваджено більшість з можливих грошово-кредитних інструментів підтримки бізнесу [1]. Так, в умовах війни держава компенсує витрати підприємців, які наймають внутрішньо переміщених осіб, стимулюючи підприємства надавати робочі місця для переселенців. Активно фінансується з бюджету створення індустріальних парків, що сприяє розвитку цих об'єктів [2]. Агропідприємства отримали банківські кредити на суму 53,65 мільярда гривень на розвиток господарств. У вересні 2023 року відбулося удосконалення умов програми «Доступні кредити 5–7–9 %» з метою підтримки бізнесу на деокупованих територіях та розвитку галузей з високою доданою вартістю. За програмою «ЄРобота» держава виділила 211 мільйонів гривень грантів для розвитку бізнесу в переробній галузі [3, 4]. Окреслені заходи дозволили суб'єктам підприємництва пристосуватися до нових умов ведення діяльності та адаптуватися до викликів.

Втім з середини 2023 році відбулося поступове згорання податкових стимулів і кредитної підтримки бізнесу. Відбувся відхід від ліберальних умов оподаткування, введених на початку війни, та розроблено законодавчі зміни, які підвищили рівень податкових вилучень на користь держави. Зокрема, скасовано право великого бізнесу перебувати на спрощеній системі, анульовано пільгову 2% ставку з обороту та відновлено податкові перевірки. Такі заходи були націлені, в першу чергу, на забезпечення зростання надходжень до державного бюджету.

Реалізація інструментів підтримки та розвитку національної економіки має відбуватися систематично і послідовно та ґрунтуватися на засадах формування сприятливого безпекоорієнтованого бізнес-середовища [5]. Враховуючи продовження війни в Україні доцільно продовжувати впроваджувати заходи підтримки економічної

активності суб'єктів підприємництва з орієнтацією на максимальне використання наявних економічних ресурсів. До таких регуляторних заходів можна віднести:

- введення інструментів страхування підприємницької діяльності від воєнно-політичних ризиків, залучення ресурсів міжнародних донорів для цих завдань;
- продовження застосування інструментів підтримки бізнесу і формування системи доступу підприємців до цих механізмів за принципом «єдиного офісу»;
- започаткування державних програм цільової підтримки розвитку високотехнологічних виробництв, включаючи енергетичне і транспорте машинобудування, металургію з високим ступенем обробки продукції, фармакологію і виробництво медичної техніки, виробництво сучасних озброєнь за стандартами НАТО, ін.;
- заснування в Україні банку розвитку, функціями якого стануть кредитна, гарантійна та страхова підтримка пріоритетних інвестиційних проєктів (з можливістю використання потенціалу Фонду підтримки підприємництва та профільних підрозділів державних банків) [6, 7].

Таким чином, застосування грошово-кредитних інструментів для підтримки бізнесу дозволить забезпечити його функціонування навіть в умовах безпрецедентних ризиків і загроз. Водночас слід пам'ятати, що базисом стійкого економічного зростання та фінансової стабільності в довгостроковій перспективі є формування міцного та конкурентоспроможного реального сектора. Саме на вирішення цього завдання мають бути спрямовані державні інструменти грошово-кредитної підтримки.

Література

1. Onyshchenko S., Hlushko A. Regulatory levers and tools to support business in Ukraine under martial law. Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: Праці XXII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (2 грудня 2022 р., м. Вінниця). Том 1. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 237–239 (272 с.)
2. Онищенко С.В., Ківшик О.П., Єрмак Г.І. Деретуляція підприємницької діяльності як базис підтримки та відновлення національної економіки України. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2022, 4, с. 124–132.
3. Національний інститут стратегічних досліджень. Інструменти підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні. Вересень 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/instrumenty-pidtrymky-biznesu-v-period-voynnoho-stanu-v-ukrayini-veresen>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. Огляд інструментів фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (вересень – жовтень 2023 року). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voynnoho-stanu-v-0>
5. Онищенко С.В., Глушко А.Д. Регуляторні інструменти підтримки та відновлення національної економіки України. Академічна й університетська наука: результати та перспективи: XV Міжнародна науково-практична конференція, 02 грудня 2022 р. Полтава: НУПП, 2022. С. 43–45.
6. Богдан Т. Дайте бізнесу спокій і він розвиватиметься: чи працює ця формула під час війни? Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/08/2/702842/>
7. Hlushko A., Taranets B. Regulatory and Legal Insurance of Economic Security of Business in the EU. Modern Methods of Applying Scientific Theories: Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal. 2023. Pp. 63–65.
8. Пугач О. Моделювання загроз системі економічної безпеки національної економіки з позицій їх своєчасного виявлення та передбачення *Економіка і регіон*. 2015. № 3 (52). С. 103–109.